647/02

Den 10. juni 2002 blev i sag nr. 56.695:

xxxxx xxxxx xxxxxxx
xxxxxxxxx xxx xxx xxxxxxxxxxx
xxxxxxxxxxx xx xx
xxxx xxxxx x

mod

Danica Pension
Parallelvej 17
2800 Lyngby

afsagt sålydende

k e n d e l s e :

_____

Forsikringstageren, der har personforsikring i Danica Pension, påstår ved sin advokat selskabet pligtig at yde forsikringsdækning i perioden 1/8 1996 - 1/2 1998.

Selskabet har afvist dette med henvisning til, at klagerens erhvervsevne ikke var nedsat i dækningsberettigende grad i den omhandlede periode. Selskabet finder således først erhvervsevnen nedsat i dækningsberettigende grad fra den 1/2 1998, fra hvilken dato klageren er tilkendt mellemste førtidspension.

Forsikringen giver ret til præmiefritagelse og udbetaling ved tab af arbejdsevne, såfremt forsikredes arbejdsevne som følge af sygdom eller ulykkestilfælde bliver nedsat til 1/3 eller mindre af den fulde arbejdsevne.

Klageren anmeldte i marts 1996, at hun på grund af astma og nedslidning var sygemeldt. Selskabet bevilgede forsikringsdækning i perioden 13/2 1996 - 1/8 1996, og i skrivelse af 10/5 1996 til klageren hedder det bl.a.: "Det fremgår af de indsendte papirer, at De har søgt om førtidspension. Når De modtager afgørelsen om førtidspension, skal De sende en kopi til mig. For at De fortsat kan have ret til præmiefritagelse og udbetaling ved tab af arbejdsevne, er det en betingelse, at Deres generelle arbejdsevne er

nedsat til 1/3 eller mindre af den fulde arbejdsevne. Det svarer til, at De bliver tilkendt mellemste eller højeste førtidspension fra det offentlige."

Selskabet anførte i skrivelse af 13/6 1996 ligeledes til klageren bl.a.: "Jeg har modtaget de ønskede oplysninger fra kommunen. De har desuden oplyst, at De nu er godkendt til at søge førtidspension. For at De fortsat kan have ret til præmiefritagelse og udbetaling ved tab af arbejdsevne, er det en betingelse, at Deres generelle arbejdsevne er nedsat til 1/3 eller mindre af den fulde arbejdsevne. Det svarer til, at De kan tilkendes mellemste eller højeste førtidspension."

I skrivelse af 10/9 1998 anførte selskabet til klageren: "Fortsat præmiefritagelse og udbetaling ved tab af arbejdsevne er betinget af, at H.P. bliver tilkendt mindst mellemste førtidspension."

Klageren søgte ligeledes pension fra sin kommune, og efter revalideringsforsøgene var udtømte den 7/1 1998, blev klageren tilkendt almindelig førtidspension. Klageren indbragte denne afgørelse for domstolene, og i skrivelse af 11/1 2001 til selskabet anførte klagerens advokat: "Under henvisning til ovennævnte sag vender jeg tilbage til sagen, idet jeg vedlægger kopi af afgørelse fra Den Sociale Ankestyrelse af 22.12.2000, foranlediget af en retssag, som min klient har anlagt mod Den Sociale Ankestyrelse. Som det ses heraf, har min klient nu fået bevilliget mellemste førtidspension fra 01.02.1998. Med virkning fra 10.09.1998 gjorde De det til en betingelse, at min klient blev tildelt mellemste pension. Efter nu foreliggende har min klient fået mellemste pension på et tidligere tidspunkt end dette, hvorfor min klient skal anmode om at få udbetalt med tilbagevirkende kraft."

Af den medfølgende afgørelse fra Den Sociale Ankestyrelse fremgår: "Ankestyrelsen har lagt til grund, at De i mange år har haft massive klager fra bevægeapparatet på grund af smerter. De har efter 29 år som selvstændig fiskehandler måttet opgive dette erhverv i 1995 på grund af de helbredsmæssige forhold. Ankestyrelsen har ligeledes lagt til grund, at de undersøgende læger er enig i, at Deres arbejdsevne er reduceret i fysisk belastende arbejdsforhold. Ankestyrelsen har endvidere lagt til grund, at ifølge udtalelsen fra Revalideringsklinikken har De en ringe arbejdsevne med praktisk arbejde,

og at der ikke kan peges på yderligere revalideringsmuligheder. Ankestyrelsen har lagt vægt på, at det især på grund af Deres lange fravær fra arbejdet sammenholdt med Deres alder ikke længere er realistisk at foretage yderligere aktivering - eller revalideringsmæssige tiltag, som kan belyse en resterhvervsevne af et sådant omfang, at den udelukker tilkendelse af mellemste førtidspension. Pensionen tilkendes fra 1. februar 1998, hvor revalidering var undersøgt og afsluttet den 7. januar 1998."

Af udskriften fra Østre Landsrets retsbog fremgår endvidere: "TILKENDEGIVELSE: … Landsretten tager kun stilling til sagsøgtes afgørelse den 9. december 1998 på grundlag af de da foreliggende oplysninger, idet spørgsmålet om, hvorvidt sagsøgeren på baggrund af de efterfølgende erklæringer fra et senere tidspunkt måtte opfylde betingelserne for at få mellemste førtidspension, må rejses under en ny sag. Landsretten tiltræder, at sagsøgte ved afgørelsen af 9. december 1998 så bort fra følgerne af sagsøgerens whiplash læsion den 8. februar 1998, idet der ikke er grundlag for at tilsidesætte, at stationærtidspunktet for whiplashtraumer først med sikkerhed kan afgøres 1-2 år efter uheldstidspunktet, jf. lægekonsulent, dr. med. P.H.'s vidneforklaring. Ved sagsøgtes afgørelse af pensionsspørgsmålet den 9. december 1998 forelå flere udtalelser fra speciallæger, reumatolog, fysioterapeut m.v. Den 7. august 1996 skriver reumatolog I.A. i en statusbedømmelse om sagsøgeren: 'Har været fiskehandler i 29 år. Inden for det sidste halve år, hvor patienten ikke har magtet sit arbejde, er tilstanden gradvist forværret. Hun tilfredsstiller nu ubetinget kriterier til diagnosen fibromyalgi syndrom. Hun har svære muskelsmerter, udtalt træthed og som tidligere meget dårlige skuldre, hvor der radiologisk er udtalte bløddelsforkalkninger. Sammenholdt med patientens asthma og overfølsomhedsreaktion, mener jeg, at hun er berettiget til pension, og arbejdsevnen er reduceret med over 2/3 af det normale.' Af statusbedømmelse af 23. oktober 1996 fra læge N.M., Lungemedicinsk Ambulatorium, Århus, fremgår blandt andet: 'Pt. har i mere end 10 år været generet af en følelse af åndenød i forbindelse med fysisk anstrengelse. Der er ikke sikre objektivt holdepunkter for astma. Såfremt pt. har denne sygdom, er det af ganske let grad. Ved indlæggelsen på Århus Amtssygehus i nov. 195 for akut åndenød fandt man ligeledes ikke sikre objektive holdepunkter for astma.' Professor, overlæge, dr. med. F.G., Arbejdsmedicinsk Klinik, Rigshospitalet, har den 25. november 1996 konkluderet vedrørende sagsøgerens astma: '<u>Konklusion.</u> 49-årig kvinde med ret svær astma-bronckiale og diskus degenerationer i halscolumna, samt slidgigt fænomener.

Patienten har ophævet erhvervsevne i et hvert fysisk belastende job, men har muligvis en vis resterhvervsevne i behold, i ikke fysisk krævende arbejde. Patienten bør revurderes mhp. astma behandlingen ....' Af journaluddrag af 30. juli 1997 fra overlæge U.T., Reumatologisk Afdeling, Århus Kommunehospital, fremgår blandt andet: 'Objektivt. At god. ET middel. Bevæger sig ganske frit .... Ekstremiteter: Begge skuldre med smertebetinget bevægelsesindskrænkning. Flekterer bilateralt ca. 45 gr., abducerer 45 gr. og ekstenderer 30 gr. Kan ikke føre hånd til nakke. Ikke mistanke om kapselskrumpning, således er rotationen i skuldrene normal. Perifere led iøvrigt frie uden tegn på arthritis eller betydende artrose. Der er ved palpation udbredt myofasciel ømhed med smerter svt. 18 ud af 18 fibromyalgi tenderpoints. Angiver diffus hypæstesi svt. hø. arm. Normal sensibilitet på UE. Næppe pareser eller muskelatrofi. Egale refleksforhold på OE og UE. Negativ foramen kompressionstest. KONKLUSION Kronisk udbredt myofasciel smertetilstand. Pt. opfylder kriterierne for fibromyalgi. Har som anført højresidige skuldersmerter, men disse er næppe afgørende for den samlede situation. Der er som anført konstateret forkalkning. Ikke tegn på aktuel inflammation. Ikke mistanke om periartrose.' Læge P.S.N., Revalideringsklinikken, Århus, har den 29. oktober 1997 foretaget en socialmedicinsk undersøgelse af sagsøgeren. Heraf fremgår blandt andet: '**OBJEKTIV UNDERSØGELSE** 50-årig kvinde i god almentilstand. Ernæringstilstand middel. 160 cm, 60 kg. Psykisk i neutralt stemningsleje, ikke appellerende eller aggraverende. Normal livlig med normal psykomotorik uden hallucinationer. Normalt sprogbrug med god hukommelse og normal intellektuel funktion. Der er god formel og emotionel kontakt under samtalen. . . . . **DIAGNOSER** Fibromyalgia. Asthma bronchial. Tendinitis calcaria humeri bilateralis (dobbelsidig forkalkning i skulderleddene). . . . . **KONKLUSION** HP fremstår som et menneske med store personlige ressourcer og absolut som et menneske, der ikke har mistet troen på fremtiden. Hun har svært ved at forestille sig at komme i arbejde igen pga. sine konstante muskelsmerter, men er indstillet på en afklaring gennem revalideringen mhp. hendes fremtidige muligheder. HP føler dog selv, at hun er slidt ned af de mange års erhvervsarbejde fra barndommen. Finder sin funktionsevne så nedsat, at hun må have hjælp til alt. Jeg mener vi må bruge opholdet på Revalideringsklinikken til at afklare arbejdsevnen i forhold til fysisk belastning og tidsudstrækning så godt som muligt. Se om vi kan bidrage med muskelafspænding, smertebearbejdning via psykolog. Arbejdsevnen er formentlig meget lille.' Af afslutningsstatus af 13. marts 1998 fra Revalideringsklinikken fremgår, at sagsøgeren er udskrevet

17. januar 1998. Det hedder endvidere: '..... **FYSIOTERAPIEN** . . . . . Den objektive undersøgelse viser generel nedsat styrke og bevægelighed. Der er meget nedsat bevægelse og styrke af arme samt nedsat smertebetinget bevægelse og styrke af ryg. HP er generel øm ved selv ganske let berøring og reagerer med kraftig rødme af bindevæv. Der er meget spændte trapeziusrande samt trykømhed af spinosi i hele ryggen. Jeg mener, at den objektive undersøgelse stemmer overens med HP's aktuelle klager og grundet det faktum, at HP har forsøgt meget individuel behandling hos såvel fysioterapeuter samt alternative behandlere, mener jeg ikke, at yderligere behandling vil afhjælpe HP's klager, ligeledes kan jeg ikke p.t. se HP i nogen arbejdsmæssig sammenhæng. ….. **PSYKOLOGISK SMERTEBEHANDLING** Gruppetilbuddet har omfattet 8x4 timer og har indeholdt: . . . . . H. har deltaget 8 af 8 gange. . . . . Disse funktionsforstyrrelser har i øvrigt kunnet mærkes umiddelbart i kontakten og med dem i betragtning er det vanskeligt at forestille sig H. i nogen egentlig beskæftigelse. ..... **KONKLUSION** På baggrund af det samlede forløb på Revalideringsklinikken er det opfattelsen herfra, at der ikke ses at være yderligere revalideringsmuligheder. Forløbet synes at have dokumenteret HP's meget ringe arbejdsevne, der for praktiske formål at regne er næsten ophævet. Der er tale om et 10-årigt smerteforløb, ligesom det må konstateres, at der er tale om en varig lidelse. Der er endvidere ikke yderligere forslag til behandling. Det er derfor Revalideringsklinikkens opfattelse, at ankesagen om tilkendelse af helbredsbetinget førtidspension bør færdigbehandles på det nu etablerede grundlag. HP er herefter afsluttet fra Revalideringsklinikken.' Af journalark med lægeskøn af 26. marts 1998 vurderes sagsøgerens situation: 'Der er tale om slidsymptomer omkring nakke- og skulderåg. I løbet af 1996 med mere generaliserede gener i form af smerter. Dertil kommer en let astma .... Revalideringsforsøg har ikke givet resultat. Samlet skønnes erhvervsevnen nedsat med mindst halvdelen, men ikke varigt med omkring 2/3.' På baggrund af de afgivne lægeerklæringer m.v. finder landsretten, at sagsøgeren i en periode på ca. 10 år har haft tiltagende smertesymptomer fra nakke, ryg og skuldre, og at hun i 1996-1997 med sikkerhed fik stillet diagnosen fibromyalgi, astma og dobbeltsidig forkalkning i skulderleddene. Sagsøgerens erhvervsevne er som følge heraf varig nedsat fra den 1. februar 1998. Sagsøgeren har gennemgået arbejdsmæssig afprøvning på revalideringsklinikken, fysioterapi og psykologisk smertebehandling uden bedring. Revalideringsklinikken har på den baggrund konkluderet, at der ikke er yderligere revalideringsmuligheder, og at sagsøgeren har meget ringe arbejdsevne, der for praktiske formål næsten er

ophævet. Der er ikke yderligere forslag til behandling og ikke foretaget yderligere undersøgelse til belysning af den resterende erhvervsevne. Landsretten finder derfor, at der ud fra en samlet vurdering er et sikkert grundlag for at fastslå, at sagsøgerens erhvervsevne varigt er nedsat med omkring 2/3 fra den 1. februar 1998, og at sagsøgeren således er berettiget til mellemste førtidspension efter § 14, stk. 2, nr. 1, i lov om social pension, hvorfor retten i tilfælde af domsafsigelse er sindet at tage sagsøgerens påstand til følge. Herefter foreslår landsretten sagen forligt, således at sagsøgte tager bekræftende til genmæle over for sagsøgerens påstand, og at parterne med sædvanligt kæreforbehold overlader det til landsretten at fastsætte sagens omkostninger."

I skrivelse af 18/5 2000 gav selskabet tilsagn om forsikringsdækning fra 8/5 1998 til forsikringens udløb den 1/6 2013, hvilket siden blev ændret til at være fra den 1/2 1998.

Klageren har ved sin advokat stillet krav om forsikringsdækning for mellemperioden. I klageskrivelsen af 12/9 2001 til nævnet hedder det bl.a.: " Der er intet, der indikerer på nogen som helst måde, at min klient i den mellemliggende periode har været rask, og i den anledning skal jeg henvise til speciallægeerklæring af 7. august 1996 fra reumatolog I.A., hvor der anføres følgende: *'Har været fiskehandler i 29 år. Inden for det sidste halve år, hvor patienten ikke har magtet sit arbejde, er tilstanden gradvist forværret. Hun tilfredsstiller nu ubetinget kriterier til diagnosen fibromyalgi syndrom. Hun har svære muskelsmerter, udtalt træthed og som tidligere meget dårlige skuldre, hvor der radiologisk er udtalte bløddelsforkalkninger. Sammenholdt med patientens astma og overfølsomhedsreaktion, mener jeg, at hun er berettiget til pension, og arbejdsevnen er reduceret med over 2/3 af det normale.'* Af statusbedømmelsen fra egen læge, N.M. fremgår bl.a.: *'Pt. har i mere end 10 år været generet af en følelse af åndenød i forbindelse med fysisk anstrengelse. Der er ikke sikre objektivt holdepunkter for astma. Såfremt pt. har denne sygdom, er det af ganske let grad. Ved indlæggelsen på Århus Amtssygehus i nov. '95 for akut åndenød fandt man ligeledes ikke sikre objektive holdepunkter for astma.'* Professor, overlæge, dr. med. F.G. har konkluderet følgende: *'<u>Konklusion.</u> 49-årig kvinde med ret svær astma-bronckiale og diskus degenerationer i halscolumna, samt slidgigt fænomener. Patienten har ophævet erhvervsevne i et hvert fysisk belastende job, men har muligvis et vis resterhvervsevne i behold, i ikke fysisk krævende arbejde. Patienten bør revurderes mhp. astma behandlingen....'* Revalideringsklinikken, Århus,

læge P.S.N. anfører bl.a. følgende: *'På baggrund af det samlede forløb på Revalideringsklinikken er det opfattelsen herfra, at der ikke ses at være yderligere revalideringsmuligheder Forløbet synes at have dokumenteret HPs meget ringe arbejdsevne, der for praktiske formål at regne er næsten ophævet. Der er tale om et 10-årigt smerteforløb, ligesom det må konstateres, at der er tale om en varig lidelse. Der er endvidere ikke yderligere forslag til behandling. Det er derfor Revalideringsklinikkens opfattelse, at ankesagen om tilkendelse af helbredsbetinget førtidspension bør færdigbehandles på det nu etablerede grundlag. HP er herefter afsluttet fra Revalideringsklinikken.' Det er derfor min opfattelse, at min klient også i den mellemliggende periode har været berettiget til udbetaling. Så meget desto mere når hun også efterfølgende tilkendes mellemste førtidspension.'*

Selskabet har i skrivelse af 9/10 2001 til nævnet bl.a. anført, at man gjorde forsikringsdækning betinget af tilkendelse af førtidspension i breve af 10/5 1996, 13/6 1996 og 10/9 1998. Selskabet finder det herudover ikke sandsynliggjort, at klagerens erhvervsevne har været nedsat i dækningsberettigende grad i mellemperioden, og anfører således, at det først er, da Den sociale Ankestyrelse tilkender klageren mellemste førtidspension fra den 1/2 1998, at betingelsen er opfyldt.

Af forsikringsbetingelserne fremgår bl.a.: "**Regulativ for præmiefritagelse og invalideydelse Definition af invaliditet § 1.** Ret til præmiefritagelse og/eller invalideydelse har den forsikrede, der på grund af sygdom eller ulykkestilfælde mister sin erhvervsevne uden at det skyldes forsæt, således at erhvervsevnen er nedsat til 1/3 eller derunder af den fulde erhvervsevne. **§ 2.** Nedsættelse af erhvervsevnen, der berettiger til præmiefritagelse og/eller udbetaling af invalideydelse, foreligger, når den forsikrede ikke længere skønnes at være i stand til - bedømt under hensyn til hans nuværende tilstand, hans uddannelse og tidligere virksomhed - at tjene mere end 1/3 af, hvad der i samme egn er sædvanligt for fuldt erhvervsdygtige personer med lignende uddannelse og alder. ... **§ 6.** Statsanstalten kan gøre retten til fortsat præmiefritagelse respektive fortsat udbetaling af invaliderente betinget af, at forsikrede tilkendes offentlig førtidspension, der svarer til en nedsættelse af erhvervsevnen til 1/3 eller derunder."

Nævnet udtaler:
Det er nævnets opfattelse, at selskabet ved sin skrivelse af 13/6 1996 tilstrækkeligt klart over for klageren har betinget fortsat udbetaling af, at klageren tilkendes mellemste førtidspension.

Klageren blev tilkendt mellemste førtidspension med tilbagevirkende kraft fra den 1/2 1998, og selskabet har ydet forsikringsdækning i overensstemmelse hermed.

Nævnet kan derfor på det foreliggende grundlag ikke kritisere selskabets afgørelse.

Som følge heraf

b e s t e m m e s :

Klagen kan ikke tages til følge.

Jørgen Nørgaard